

Spajanje instalacija

Hrabro kreni, pogledaj ovu prezentaciju na ina izrade vježbi. Cilj prikazanih vježbi jest da uz stjecanje vještina obrade i montaže nau iš sje i cijevi na pravu dužinu.

Ve na prvom satu izraditi
eš svoju prvu instalaciju!

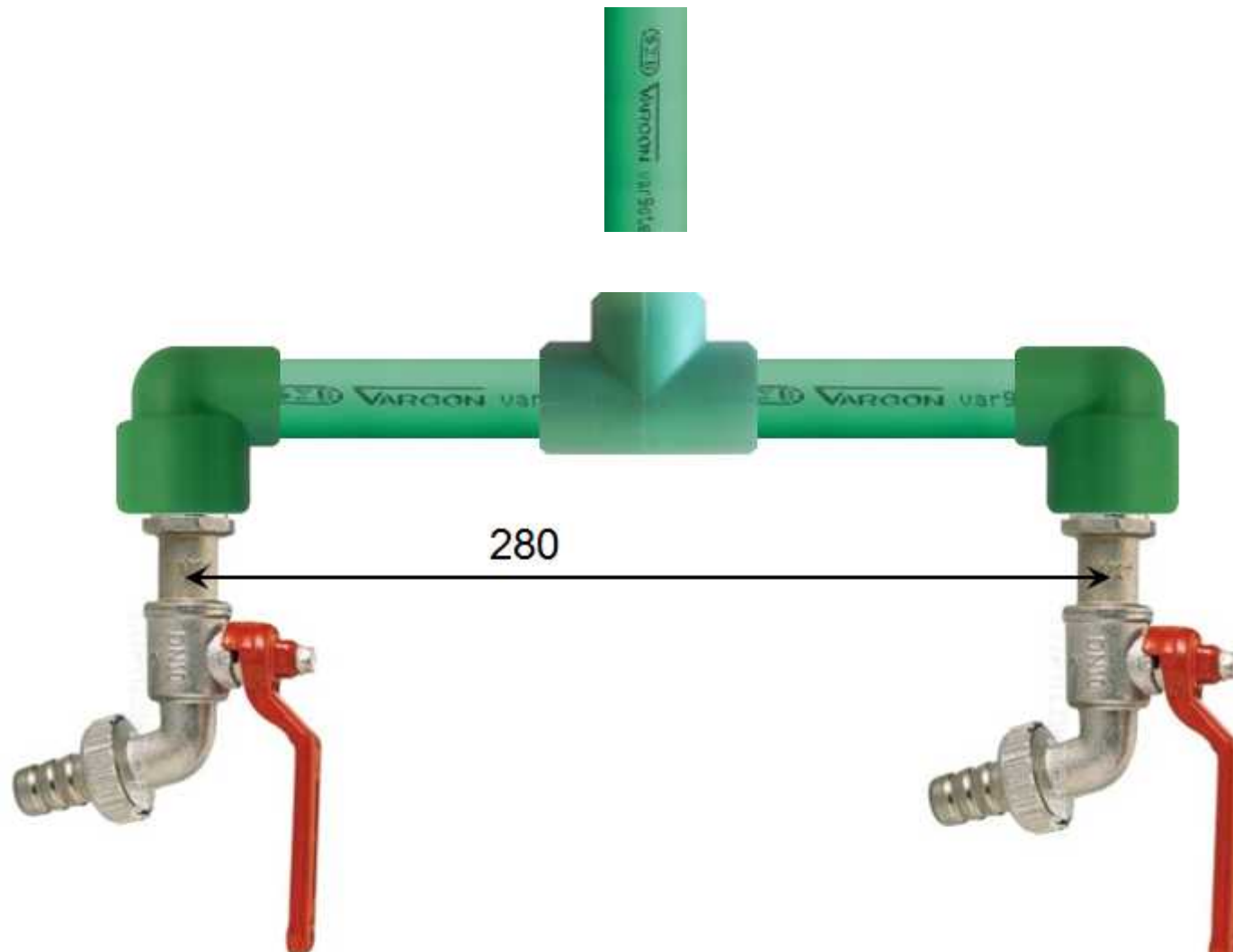
Prilikom i prvog prvog li koje
eš avni na na pre
Technologie obrade i montaže.

Prezentacija opisuje i na in u enja.

PRIPREMA ZA PRVI ZADATAK

Na postoje u cijev u vrtu ugradi razvod s dva prikljuka za zalijevanje vrta.

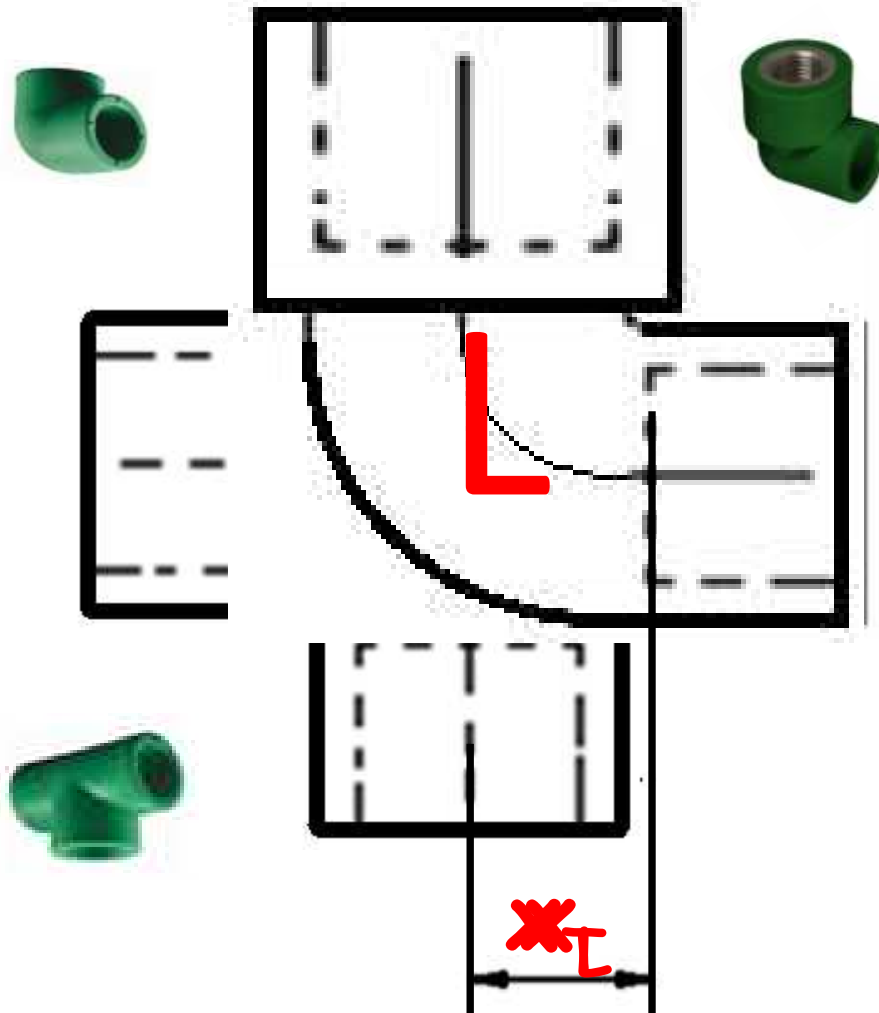

Vještina namatanja kudelje se brzo stekne!
Vježbaj dok ne ostvariš nepropusne spojeve.

Odmah se da zapaziti da su **T** i **L** spojni elementi po dimenzijama sli ni!
Sli an je i **L** spojni element koji služi za unutarnji **prelaz** na navojni spoj.

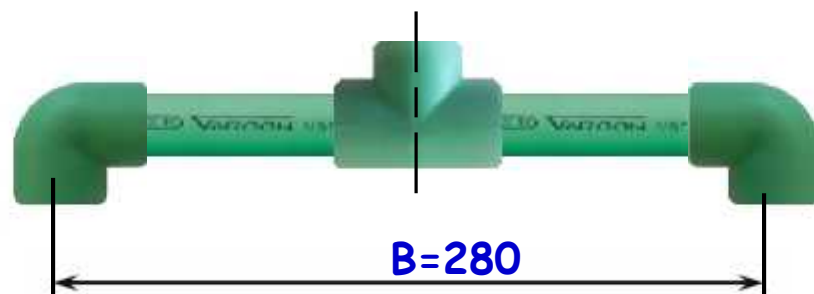
Koliko iznosi vrijednost **x** možeš saznati:

- **mjerenjem,**
- **prona i podatak na Internetu**
- **probnim spajanjem i mjerenjem.**

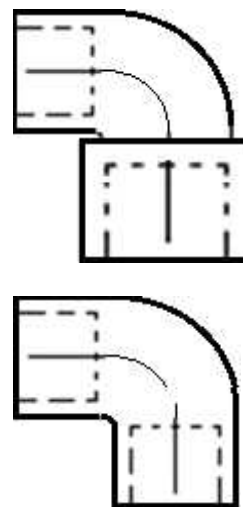
$$x_T = x_L$$

Dogovor:

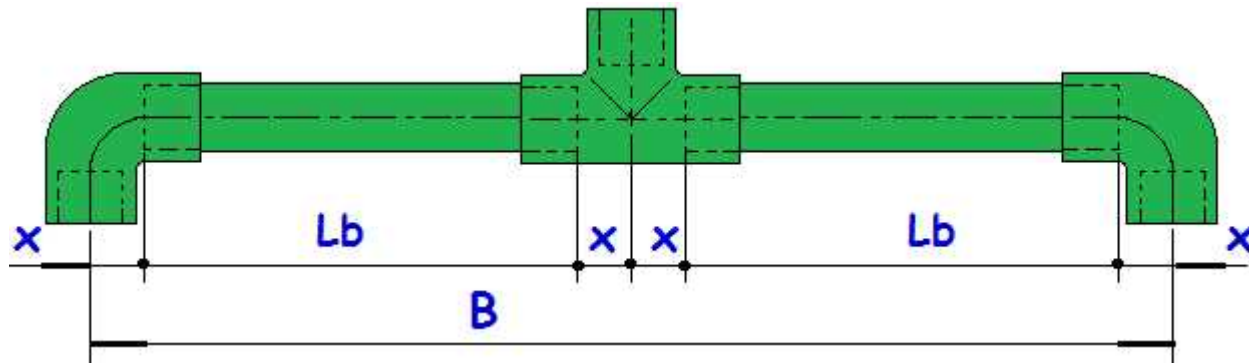
Na putu do to ne izrade razvoda više puta eš pogriješiti, pa bih te zamolio da vježbaš s običnim **L** spojnim elementom jer taj element stoji manje, a ima isti **x** kao i **L prelaz s PPr** tehnike na vijani spoj od jedne polovine cola unutarnji (**1/2"**). Na taj način možeš više vježbati.

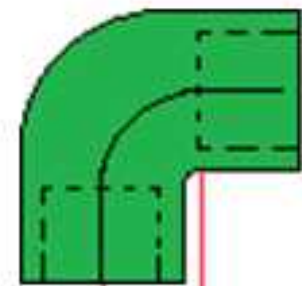
Ovo je tvoj prvi sklop i ako ga izradiš to no ve u prvom pokušaju ponesi ga ku i za uspomenu.

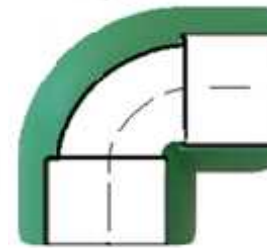
Ponovimo bitno o kotiranju:

Pod kotiranjem se podrazumijeva unošenje brojnih vrednosti veli ina predmeta u crtež. Kotiranje crteža izvodi se uz pomoć elemenata kotiranja. **Kotni broj se uvijek daje u milimetrima.**

Pošto prikazano ne možemo izmjeriti morali bi presje i **L** spoj.

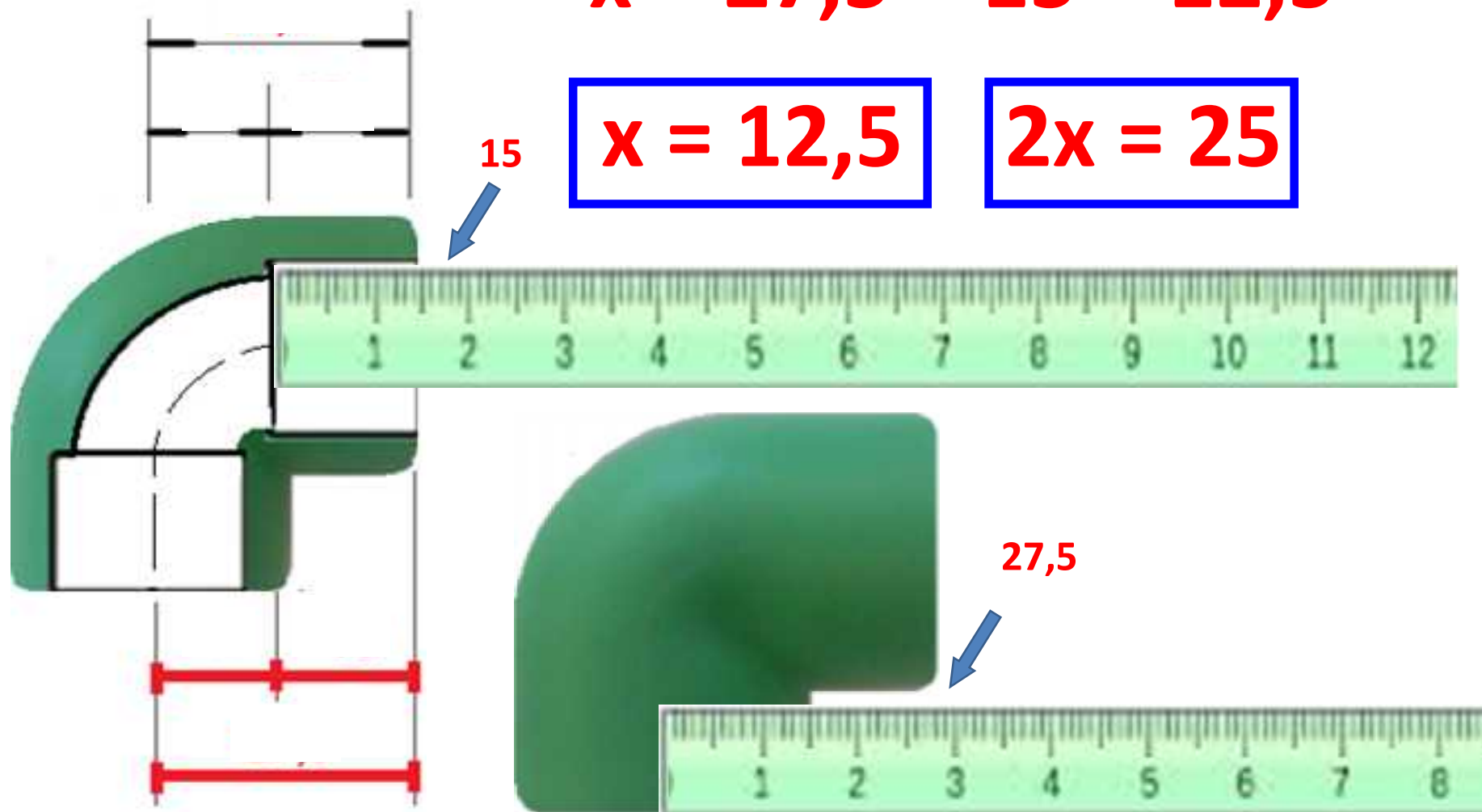

Za saznati x dovoljno je to no izmjeriti spojni elemen. Kad ga to no izmjeriš bez presijecanja možeš pristupiti izradi svoje prve vježbe.

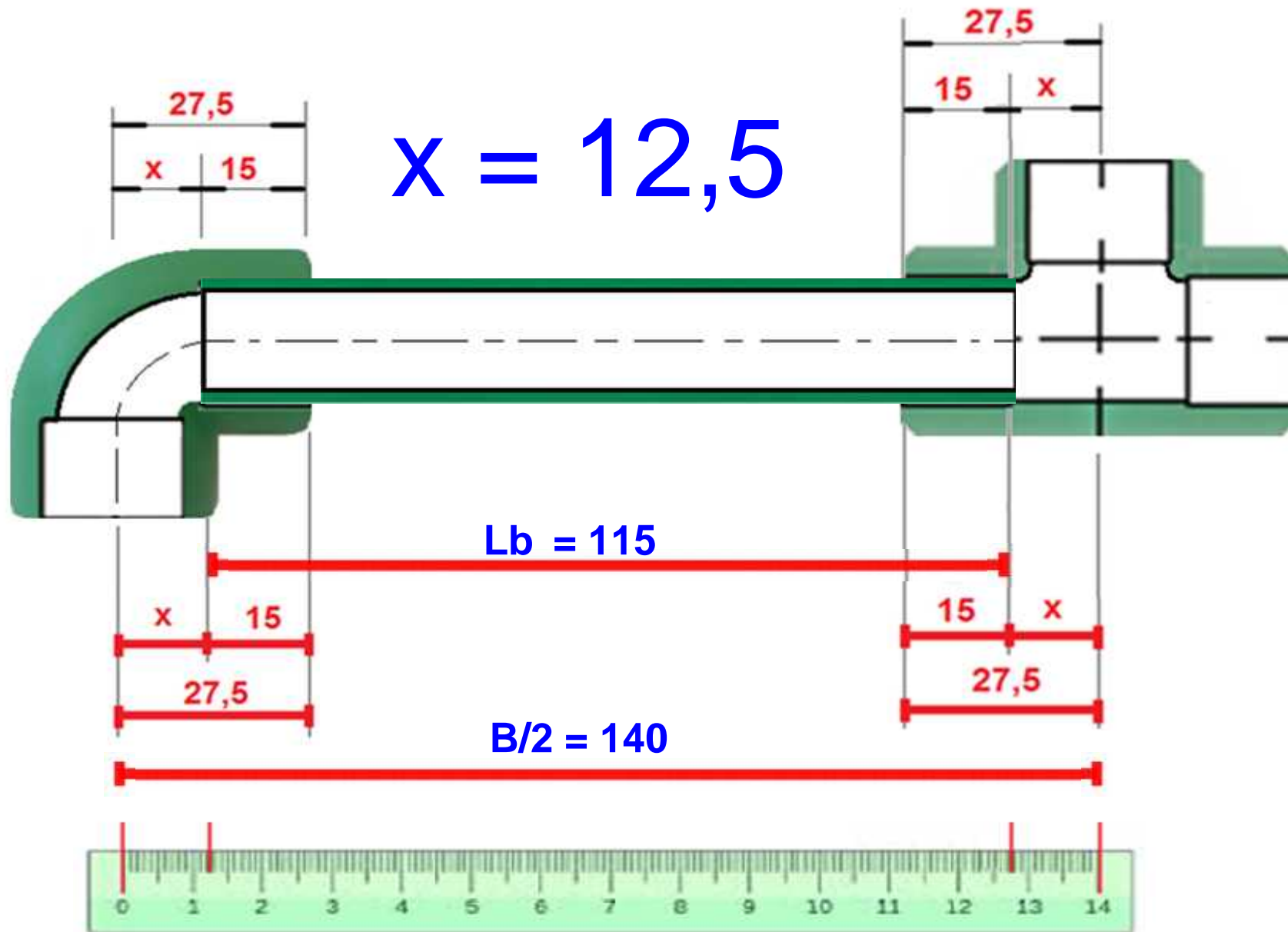
$$x = 27,5 - 15 = 12,5$$

$$x = 12,5$$

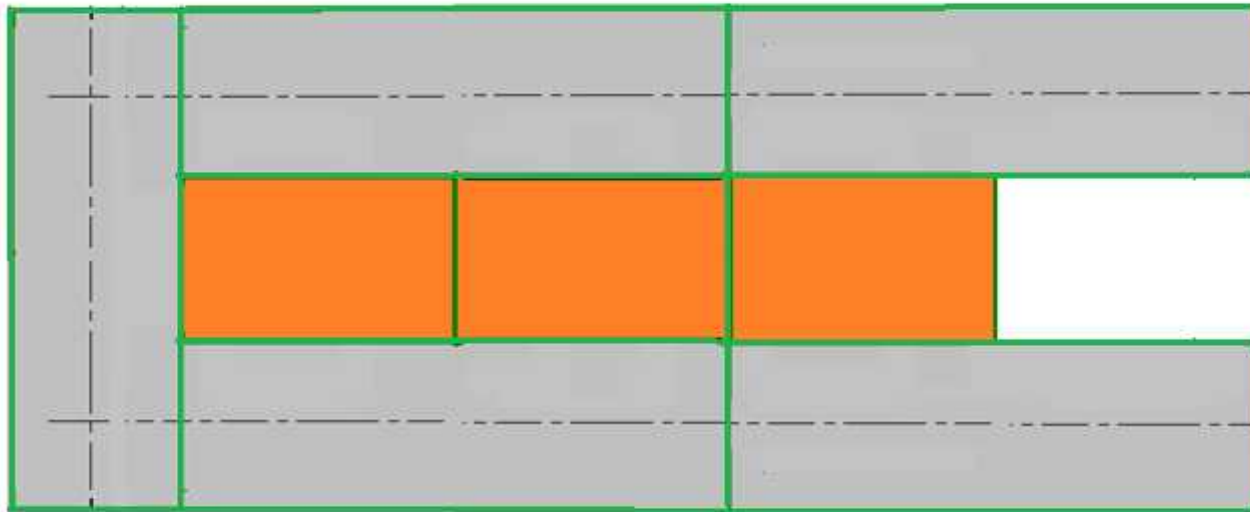
$$2x = 25$$

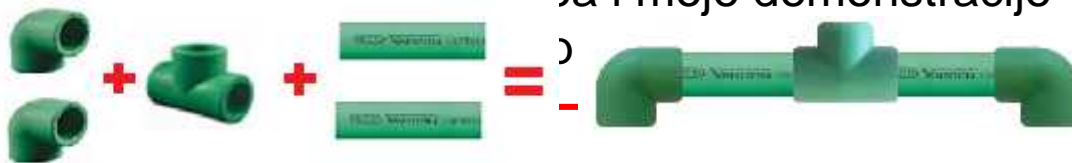

$$L_b = B/2 - 2x = 140 - 25 = \underline{115 \text{ mm}}$$

Po izgledu odaberi potrebne elemente, izradi dvije cijevi izra unate dužine **Lb = 115** te nakon gledanja videa i moje demonstracije

U praksi se instalater susreće s velikim brojem tehnologija obrade i montaže, s velikim brojem različitih elemenata različitih dimenzija ije dimenzije niko ne može pamti **stoga je lakše naučiti kako doći do nepoznanica** nego ih sve pamti.

Dogovor:

U sljedećim vježbama cilj je to što napraviti sklop prikazan na fotografiji. Odmah se naučite dimenzionirati dužine cijevi po potrebi i instalirati na zidu.

Da bi uspješno izradio vježbu potrebni su ti: **elementi**, **alati**, **vještina** i **znanje**!

Pa idemo po redu, prvo po izgledu izaberi **elemente**.

PPr T 20

PPr L 20

PPr PRELAZ
SA 20 NA 1/2"
VANJSKI

PPr CIJEV 20

KUGLA
VENTIL 1/2"

Uzmi elemente i gotov izradak u ruke, osjeti njihovu težinu, dobro ih pregledaj. Ima u njima plastike (**PPr**), metala, a i svi su izrađeni za cijev vanjskog promjera **20** ili za navoj od jedne polovine cola (**1/2"**) pa emo nazivima dodati i te oznake.

Alati i dodatni materijal koji su ti potrebni za rješavanje sljedećeg zadatka.

Vještine:

Pronađi video prikaze o načinu spajanja PPr tehnologije te nakon moje demonstracije, samostalno ostvari nekoliko probnih spojeva.

U isto vrijeme dok stječeš nove **vještine** usvajaj i nova **znanja**. Nakon dugog rada još ne znam što je važnije vještina ili znanje.

Znanje:

Točan izračun dužine cijevi je najvažniji uvjet izrade tog sklopa. Stoga su znanja o računanju dužine cijevi preduvjet točne izrade vježbe.

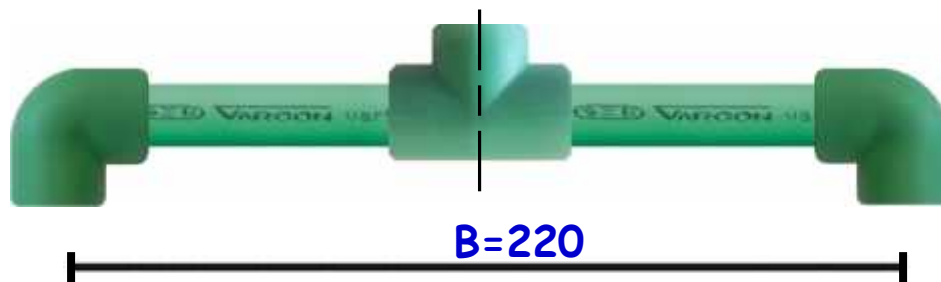
Sad kad smo mjerenjem i računanjem saznali koliko iznosi x , u sljedećem zadatku nam je nepoznanica dužina cijevi $L_b = ?$

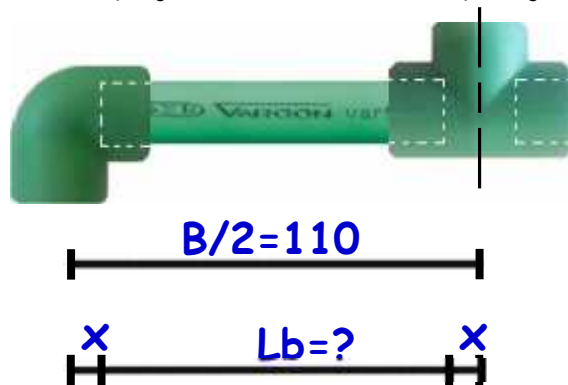
Kad instaliram poznate su mi dimenzije sklopova ali ne i dužine cijevi u tom sklopu stoga je sljedeći zadatak sličan zadacima koje ja rješavam.

Sklop je simetričan pa je otkoito da je:

Sje sam se savjeta svog majstora kad sam bio učenik, govorio mi je:

„Tri puta raunaj i mjeri, a jednom sijeci“

Otkoito je da je dužina cijevi L_b manja od $B/2$ za $2x$ pa zapišimo to i izraunajmo, iako ćemo ubuduće raunati „na pamet“:

$$L_b = B/2 - 2x$$

$$L_b = 110 - 25$$

$$L_b = 85$$

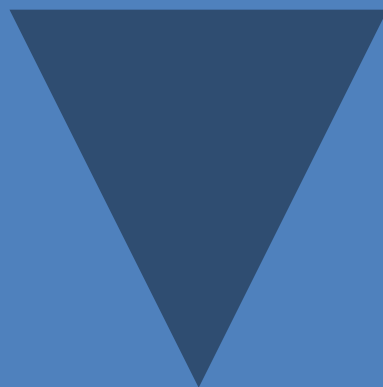

PONOVI RA UNANJE

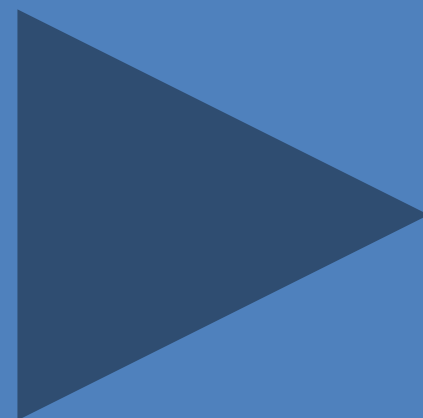

ZADATAK:
Na temelju poznate dužine sklopa $B = 220$ i oznaka
bulika iznosi $x = x_1 = x_2 = 12,5$ izračunaj dužinu cijevi
 $L_b = ?$ izradi traženi sklop.

IZRADA SKLOPA

ZADATAK ZA NAPREDNE

Dužina sklopa je poznatija nego L_b znak **plus**, znak **minus** u **minus**
A ako je poznat njegova L_b znak **minus**, znak **plus** u **plus**:

$$4x - 2L_b = 0 \quad - 2L_b$$

$2L_b$ odnosi se na dva elementa istog tipa, sa istim nazivima predznaka.
Takođe, napredni $+2L_b$ nazivni sklop $-2L_b$.

$$4x = 0 - 2L_b$$

0 i L_b su nam poznati pa se jesto njih upotrebljavaju vrijednost!

$$4x = 250 - 2 \cdot 100$$

Prva nazivna u zbilj u ovačkama

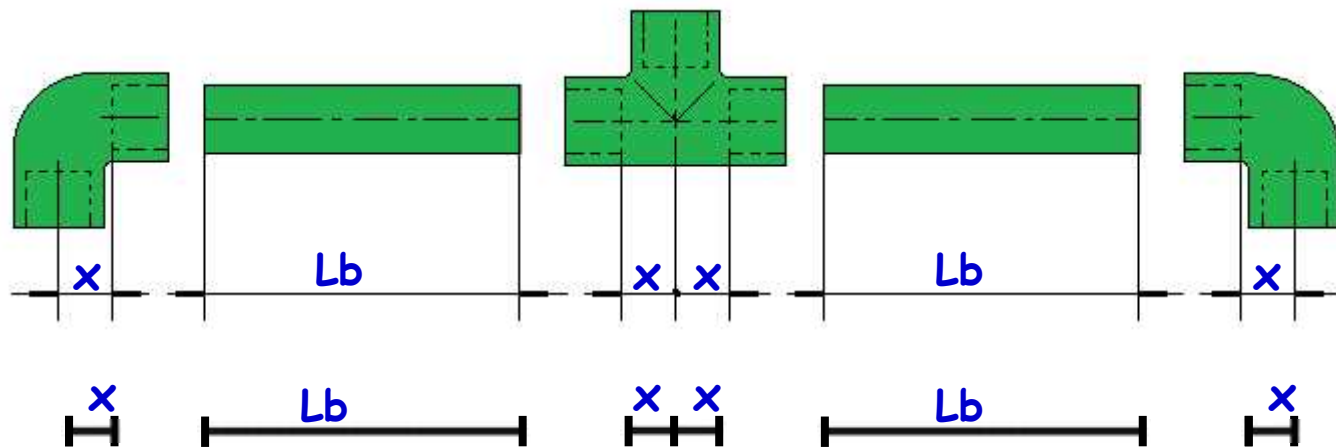
$$4x = 250 - 200$$

$$4x = 50$$

$$4 \cdot x = 50$$

Ne zaboravi da je x dužina na svakom elementu!

Osim mjerenjem saznati koliko iznosi x možemo **probim spajanjem**.
A ujedno ćemo ste i bolju vještinu izrade sklopa.

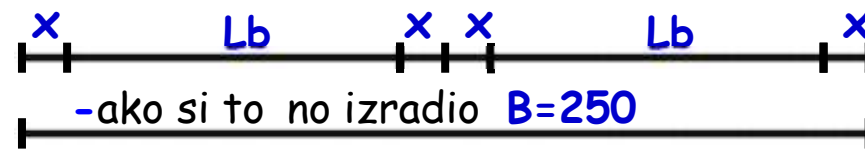
lanac dimenzija. Istina je i odmah je
em nivou jednak donjem nivou.

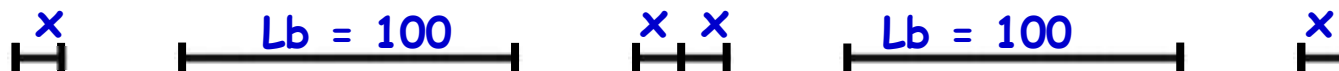
Zaključak je: lanac dimenzija možemo
prikazati jednačbom.

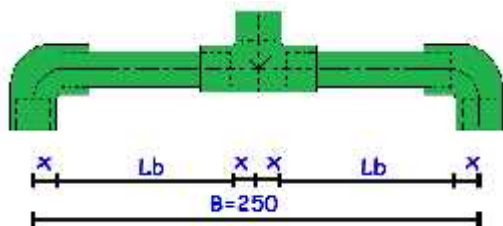
1. ZADATAK :

Unutar izrade instalacija tehnologijom PPr cijevi i spojnih elemenata metodom zavarivanja odsijeci dvije cijevi iste dužine od $L_b = 10 \text{ cm}$. Ostvari sljedeći sklop s dvije cijevi pa na temelju postignute dimenzije sklopa B izračunaj $x_T = x_L = x = ?$

$x = ?$

$$x + Lb + 2x + Lb + x = B$$

Što sad? Kako riješiti ovu jednadžbu?

Ako ti matematika koju ćemo primjeniti postane bliža, budi vrijedan i hrabar, ponovi svu matematiku iz osnovne škole.

Nakon ove škole, osim što ćeš ste i zanat, možeš položiti četvrtu godinu Tehničke škole, izaći na Državnu maturu i upisati se na fakultet.

Bilo bi mi drago da i tebi pomognem na tom putu kao i inženjerima koji su bili moji učenici!

Pa uz pomoć matematike koju ćemo primjeniti.

Za rješavanje koristite dijelove iz prezentacija profesorice Antonije Horvatek. Dobro je prisjetiti se znanja iz matematike potrebnog za naše zanimanje. To uvijek možeš ostvariti na : www.antonija-horvatek.from.hr

$$\underline{x} + Lb + \underline{2x} + Lb + \underline{x} = B \quad \text{Što sad?}$$

↑   ↑   ↑

Prvo pravilo jest da sve nepoznanice stavimo na lijevu stranu. U ovom sluaju su sve nepoznanice ve na lijevoj strani.

Podcrtajmo i ozna imo ih da ih bolje uo imo...

Zbrojimo nepoznanice na lijevoj strani!

$$4x + Lb + Lb = B$$

          ↑   ↑   ↑

Sad su na redu poznаницe!

Ozna iti emo poznаницe.

Poznаницe na lijevoj strani trebamo zbrojiti pa preseliti na desnu stranu!

Uo imo i poznanicu koja je ve na desnoj strani...

$4x + 2Lb = B$ Imaš li ideju što sad napraviti?

Poznanica B je bila na desnoj strani pa i ostaje na desnoj strani.
Nju samo prepíšemo!

Naravno, onaj $2Lb$ znamo koliko iznosi pa bi ga trebali s lijeve strane prebaciti na desnu (da nepoznanica budu same na lijevoj strani). To se zaista može! Evo pravila koje koristimo prilikom prebacivanja:

**Kad se neki pribrojnik seli s jedne strane jednakosti
na drugu,
on tada mijenja predznak!**

**Pritom je svejedno seli li se on
s lijeve na desnu
ili
s desne na lijevu stranu -
u oba slu aja mijenja predznak!**

Dakle, ako je ispred njega bio znak **plus**, on se se pretvoriti u **minus**.
A ako je ispred njega bio znak **minus**, on se se pretvoriti u **plus**.

$$4x + 2Lb = B - 2Lb$$

$2Lb$ selimo s desne strane na lijevu, pa zato mijenjamo predznak.
Dakle, umjesto $+2Lb$ napisat ćemo $-2Lb$.

$$4x = B - 2Lb$$

B i Lb su nam poznati pa umjesto njih upišemo njihove vrijednosti

$$4x = 250 - 2 \cdot 100$$

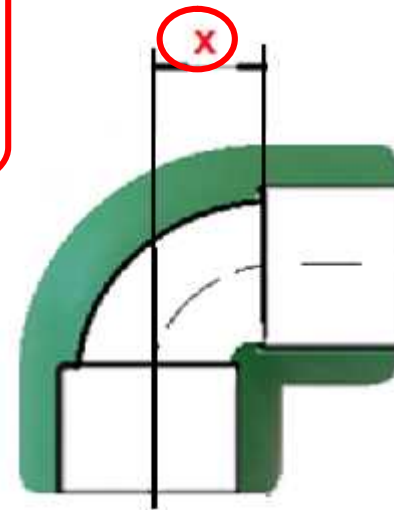
Prvo množimo, a zatim oduzimamo

$$4x = 250 - 200$$

$$4x = 50$$

$$4 \cdot x = 50$$

Ne zaboravi da je **x** dužina na spojnom elementu!

$$4 \cdot x = 50$$

Da bismo riješili jednadžbu, moramo na i koliki je x !

Pitamo se:

$$4 \cdot \underline{\quad} = 50$$

Koji broj možemo upisati na praznu crtu?

Naravno, ovdje ne možemo napamet lako na i rješenje jer to rješenje o ito nije prirodan broj (bit e razlomak).

Stoga nau imo postupak koji e nam pomo i u ovakvim slu ajevima...

Što moramo napraviti sa $4x$ da bismo dobili x ?

Trebamo podijeliti sa 4!

A ako lijevu stranu jednadžbe dijelimo sa 4 , onda i desnu stranu moramo podijeliti sa 4 (ako želimo da i dalje vrijedi jednakost)!

Dakle, obje strane jednadžbe podijelimo sa 4 !

To zapisujemo pomo u kose crte, ovako...

$$4x = 50 / :4$$

Kosa crta označava da ono što piše iza nje treba napraviti s obje strane jednačbe!!!

Dakle, obje strane jednačbe ovdje trebamo podijeliti sa 4.

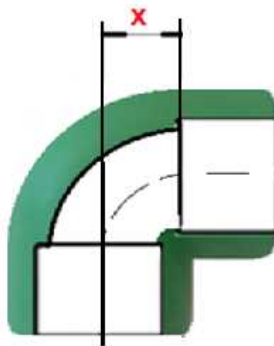
Kad lijevu stranu jednačbe podijelimo sa 4.

Raunamo $4x : 4$, a to je x.

$$\frac{4x}{4} = \frac{50}{4}$$

$$x = \frac{50}{4}$$

$$x = 12,5$$

Veličinu **x** za PPr T 20 i PPr L 20 zapiši u za to predviđenu tablicu u svojoj Zbirci vježbi i zadataka.

Dakle,
uvijek dijelimo s onim brojem koji je uz x !

Kako bismo provjerili je li rješenje to no?

Jednostavno:

Uvrstimo rješenje **12.5** umjesto **x** na lijevoj strani po etne jednadžbe i izra unajmo lijevu stranu.

Ako dobijemo isti rezultat, onda je rješenje to no.

Pa provjerimo to!

Uvrstimo u lijevu stranu jednadžbe...

$$x + Lb + 2x + Lb + x = B$$

$$12,5 + 100 + 2 \cdot 12,5 + 100 + 12,5 = 250$$

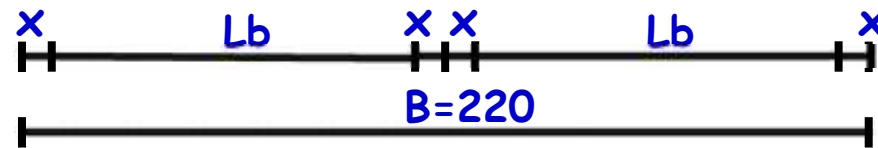
$$12,5 + 100 + 25 + 100 + 12,5 = 250$$

$$250 = 250$$

Dobili smo iste rezultate, a to nam govori da smo jednadžbu to no riješili.

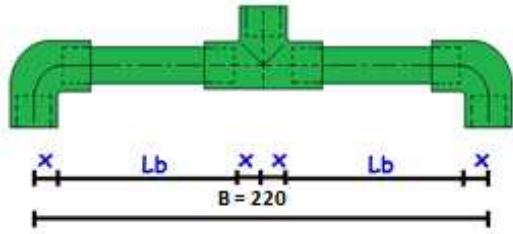
2. ZADATAK :

Na temelju potrebne dužine sklopa $B = 220$ i saznanja koliko iznose $x_T = x_L = x = 12,5$ izra unaj dužinu cijevi $L_b = ?$ te izradi traženi sklop.

$L_b = ?$

$$x + Lb + 2x + Lb + x = B$$

$$4x + 2Lb = B - 4x$$

$$2Lb = B - 4x$$

$$2Lb = 220 - 4 \cdot 12,5$$

$$2Lb = 220 - 50$$

$$2Lb = 170 \quad :2$$

$$\frac{2Lb}{2} = \frac{170}{2}$$

$$Lb = 85$$

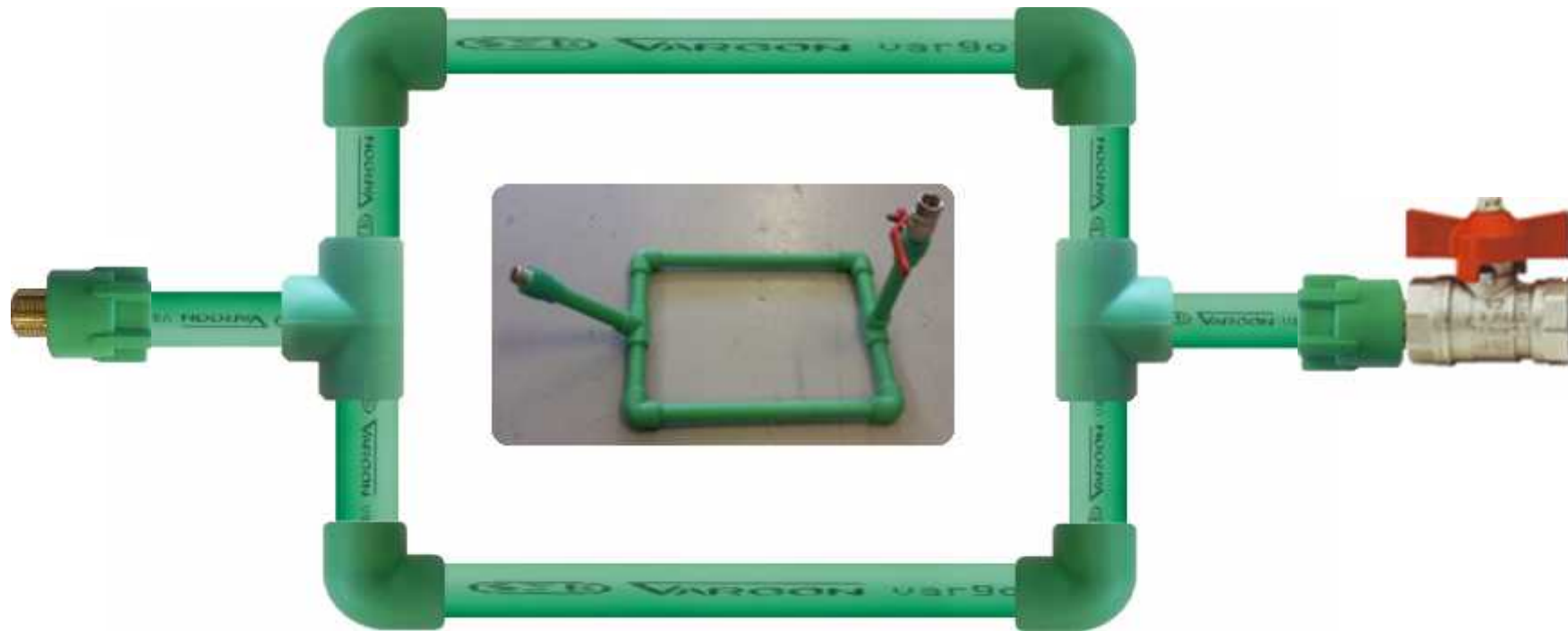
Sje am se savjeta svog majstora kad sam bio nau nik, govorio mi je:

„Tri puta ra unaj i mjeri, a jednom sijeci“

VJEŽBA 3.

Izrada instalacije tehnikom PPr20 cijevi i spojnih elemenata metodom zavarivanja.

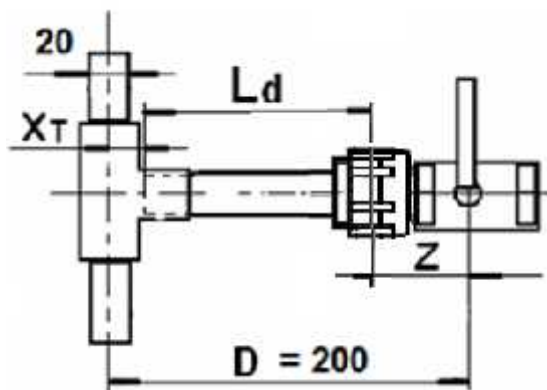
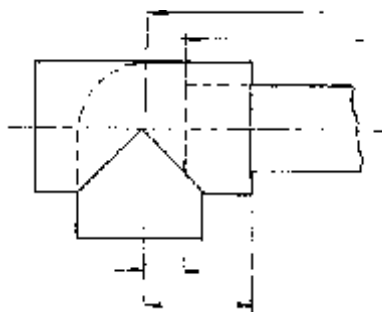
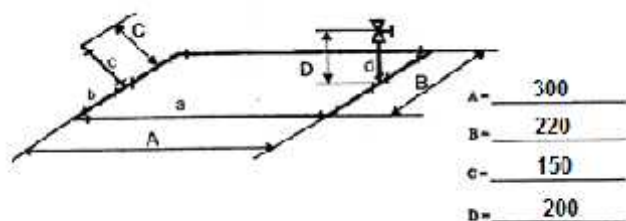
Pronađi vježbu br.3 u svojoj zbirci.

Zbirka vježbi i zadataka

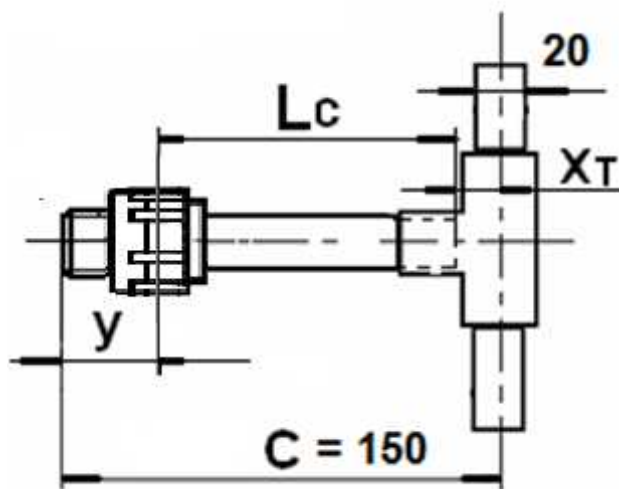
Na Internetu pronadi video zapise o zavarivanju PPr cijevi.

Kao instalater susrest eš se sa potrebom da **prostoru no** ili samo s jednim ravnalom crtaš razne skice raznih elemenata, sklopova itd.

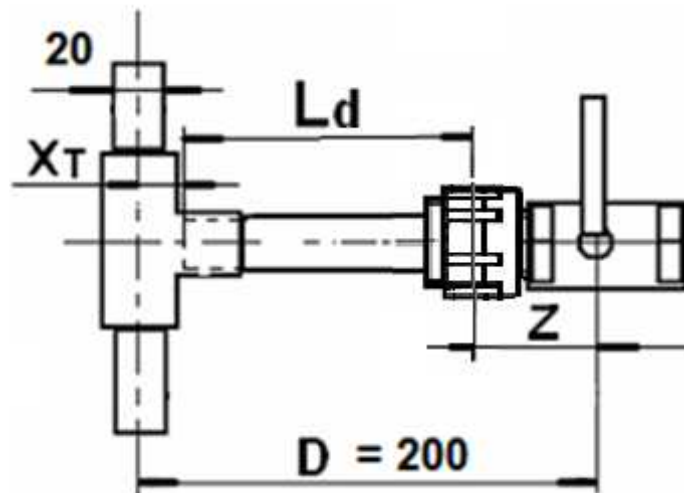
Skice iz zbirke su dosta dobre pa ih pogledaj i pronadi sli nosti sa stvarnim elementima.

Prvo izradi dijelove sklopa gdje su manje mogu nosti da eš pogriješiti cijeli oblik sklopa.

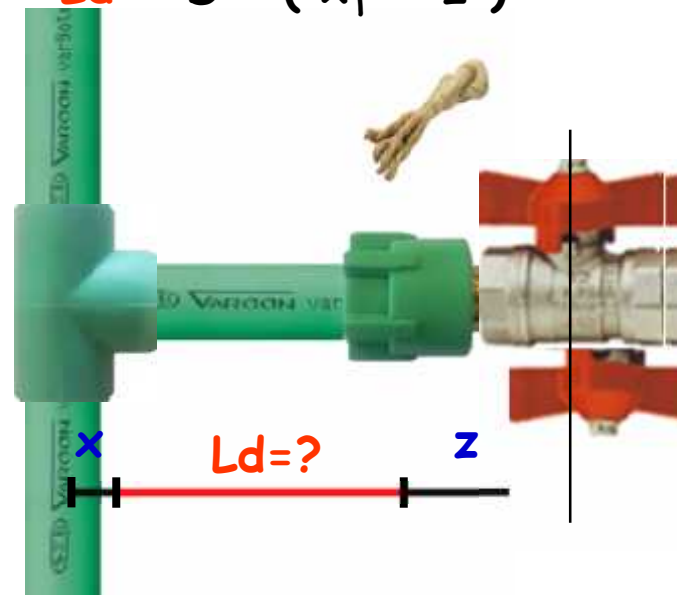
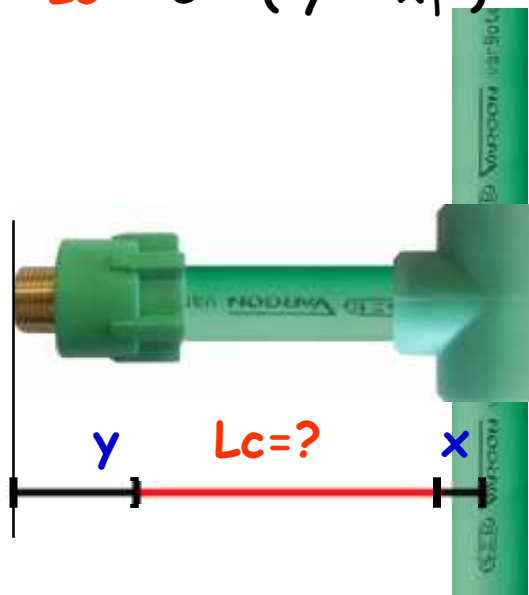

$$Lc = C - (y + x_T)$$

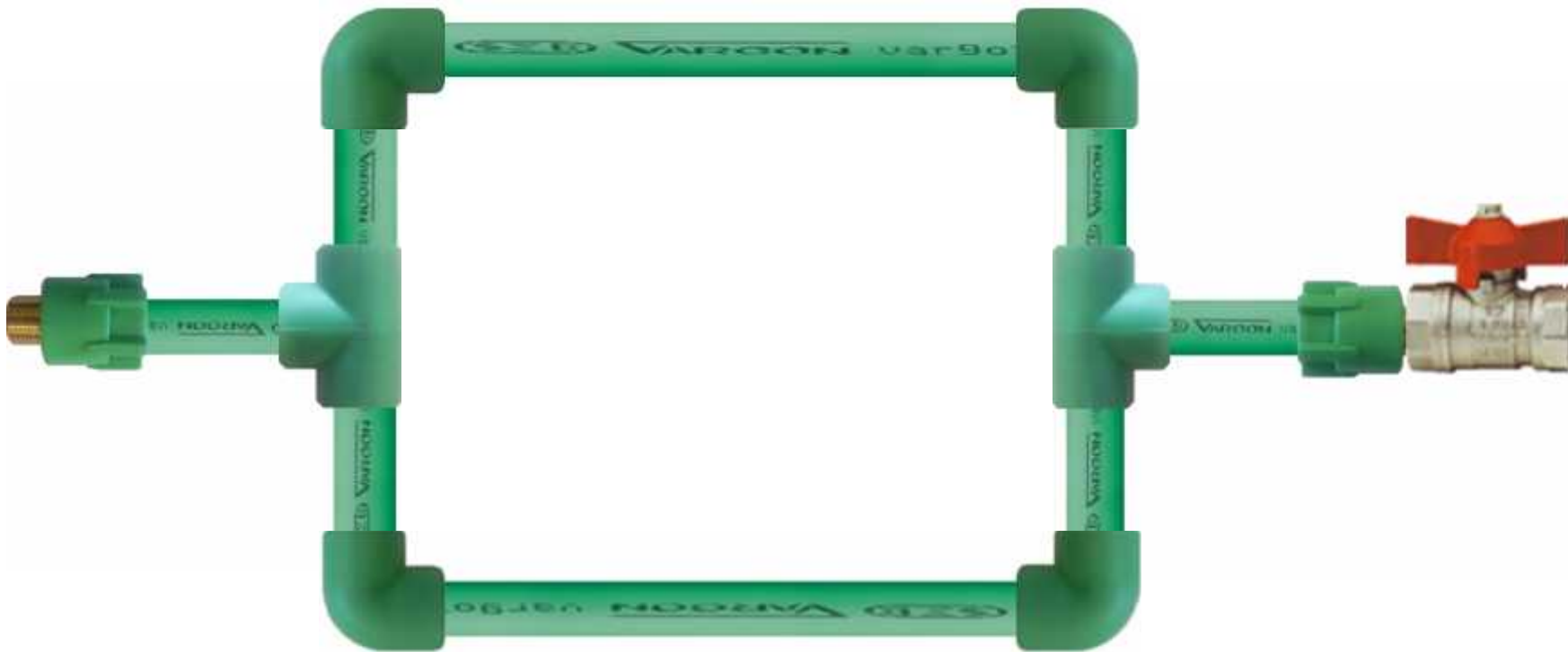
$$Ld = D - (x_T + z)$$

Lc=?
Ld=?

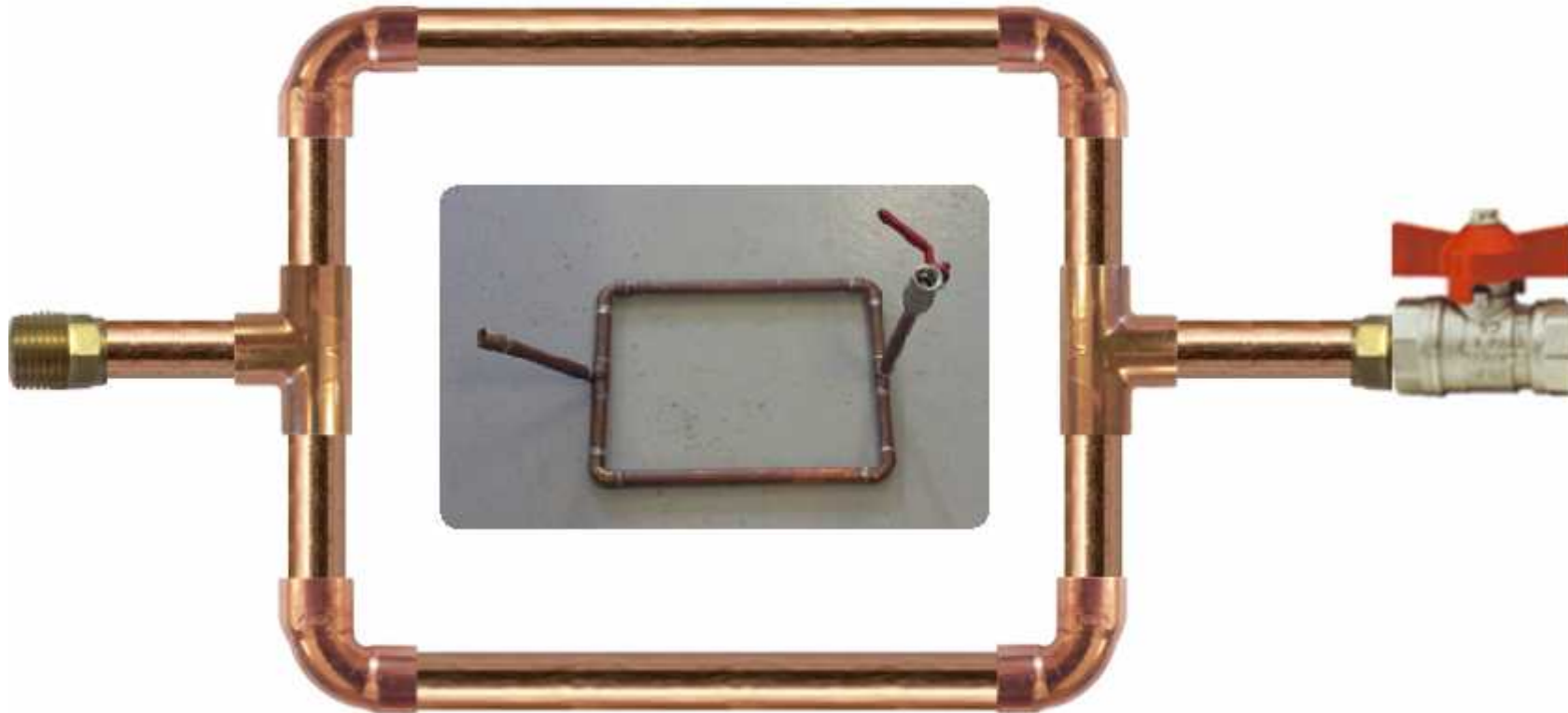

Sve do sad urađeno
pomoći te da izradiš:

Ako si to no izradio sklop (to ne mjere i nepropusno) u sljede oj
vježbi eš instalirati na zidu nekom drugom tehnologijom!

Vježba 6.
Izrada sklopa tehnologijom Cu 15x1 cijevi i spojnih elemenata metodom mekog lemljenja.

Pronađi vježbu br. 6 u svojoj zbirci.

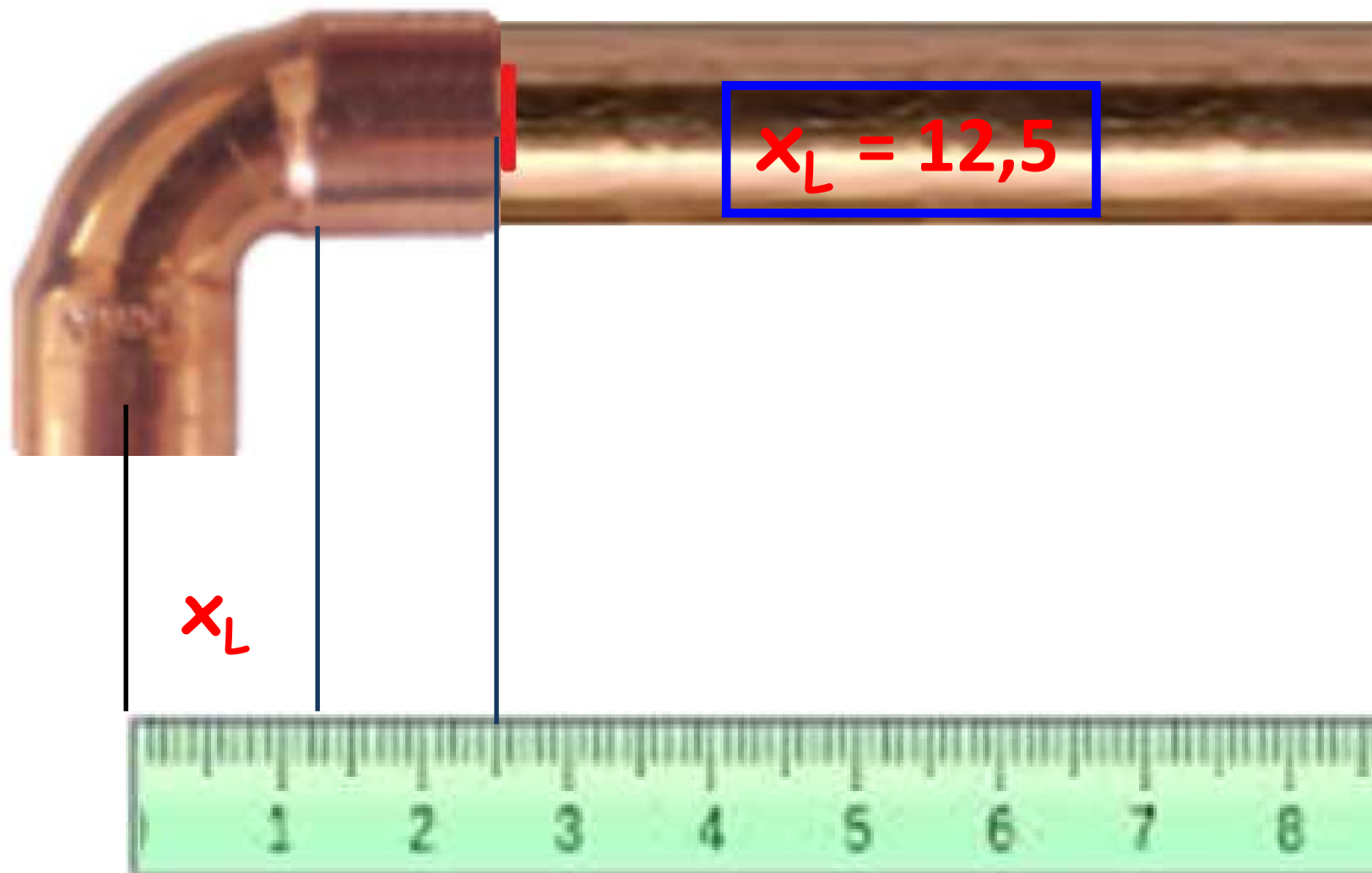
Zbirka vježbi i zadataka

Na Internetu pronadi video zapise o mekom lemljenju Cu cijevi.

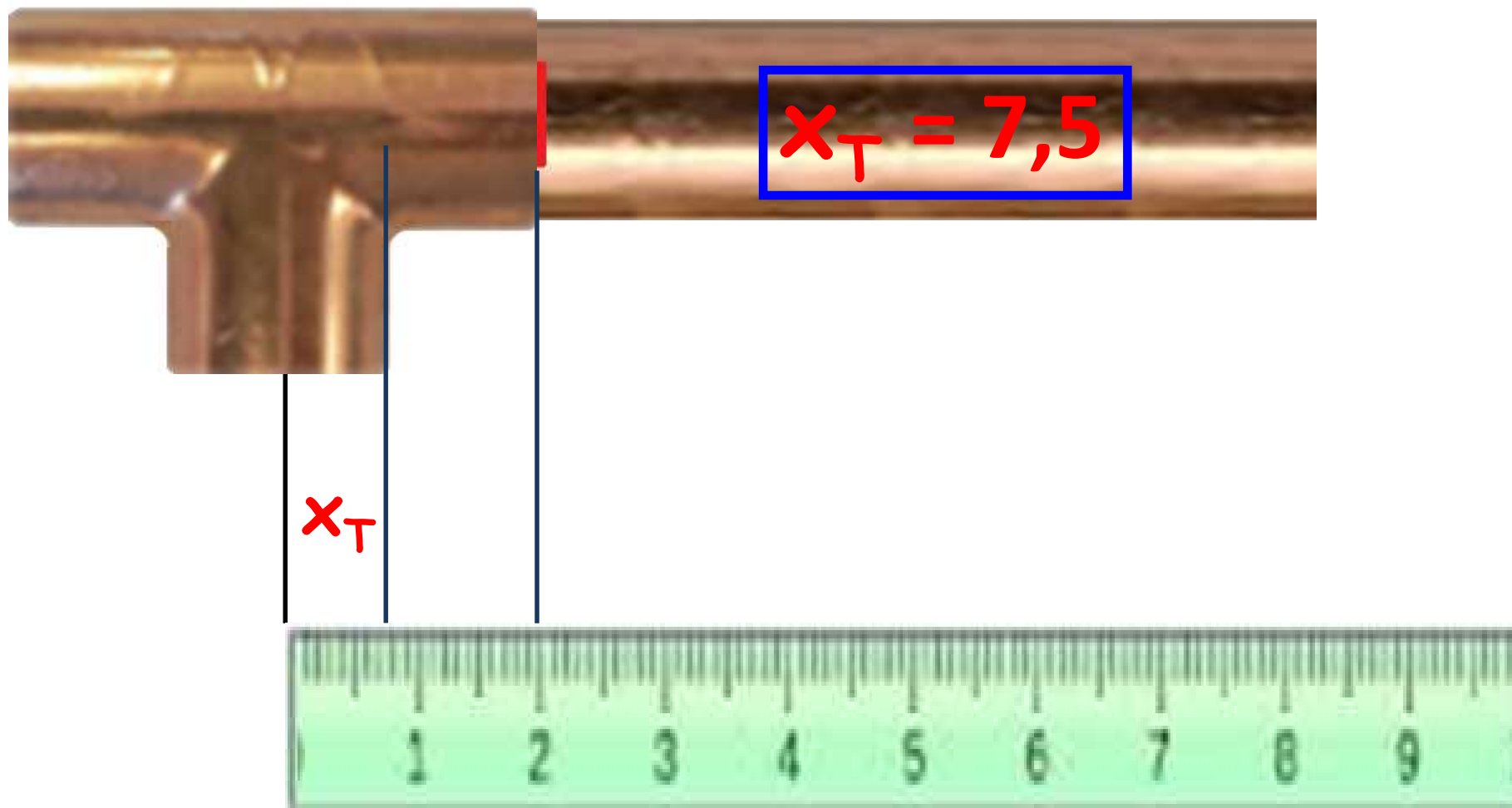
Alati i dodatni materijal koji ti je potreban za rješavanje sljedećeg zadatka.

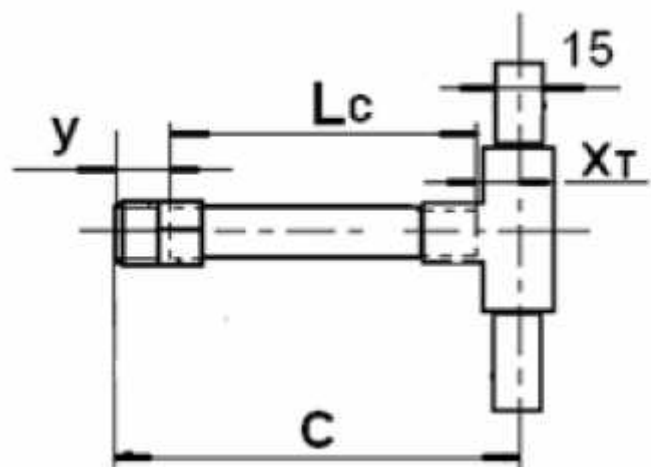
Odredi vrijednost x_L mjerenjem spojnog elementa **Cu L 15**

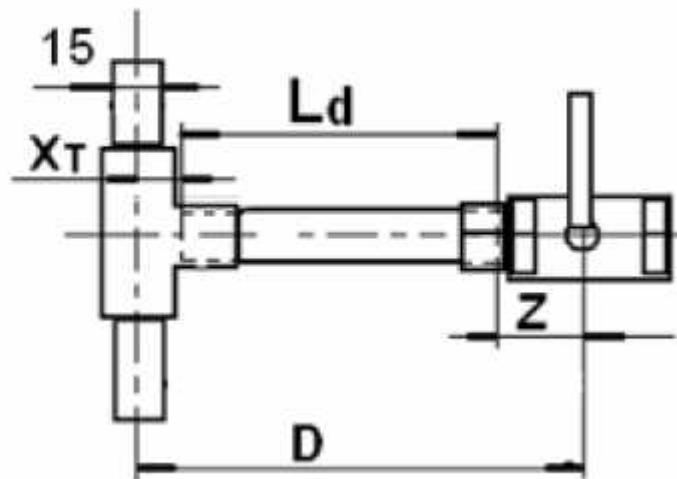
Odredi vrijednost x_T mjerenjem spojnog elementa **Cu T 15**

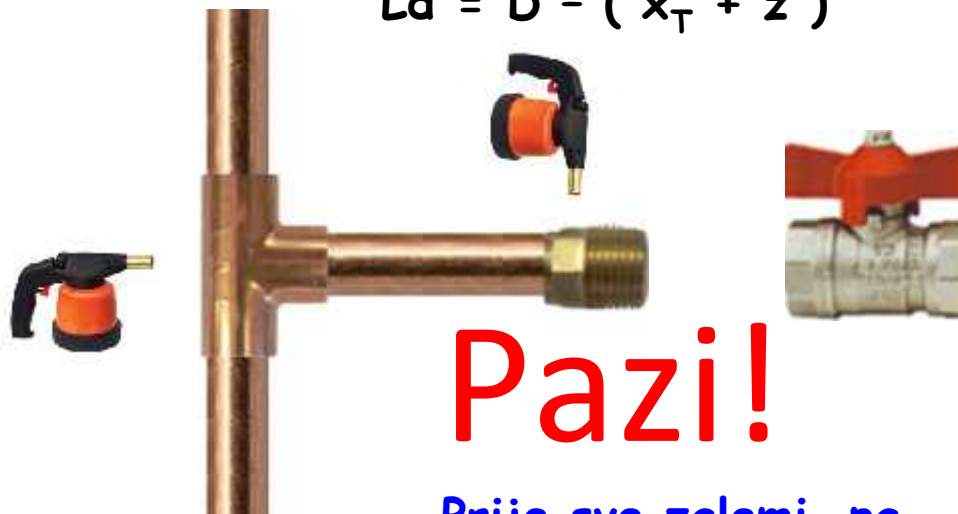
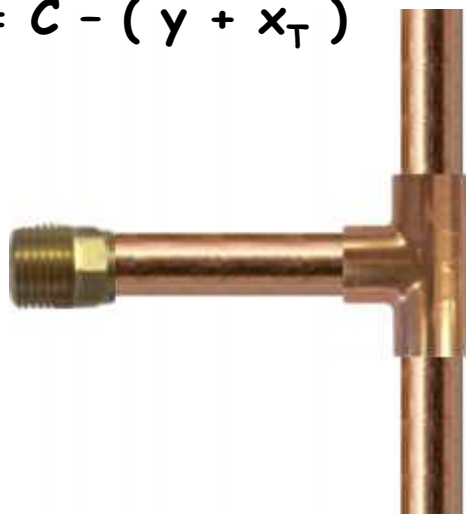
Prvo izradi dijelove sklopa gdje su manje mogu nosti da eš pogriješiti cijeli oblik sklopa.

$$Lc = C - (y + x_T)$$

$$Ld = D - (x_T + z)$$

Pazi!

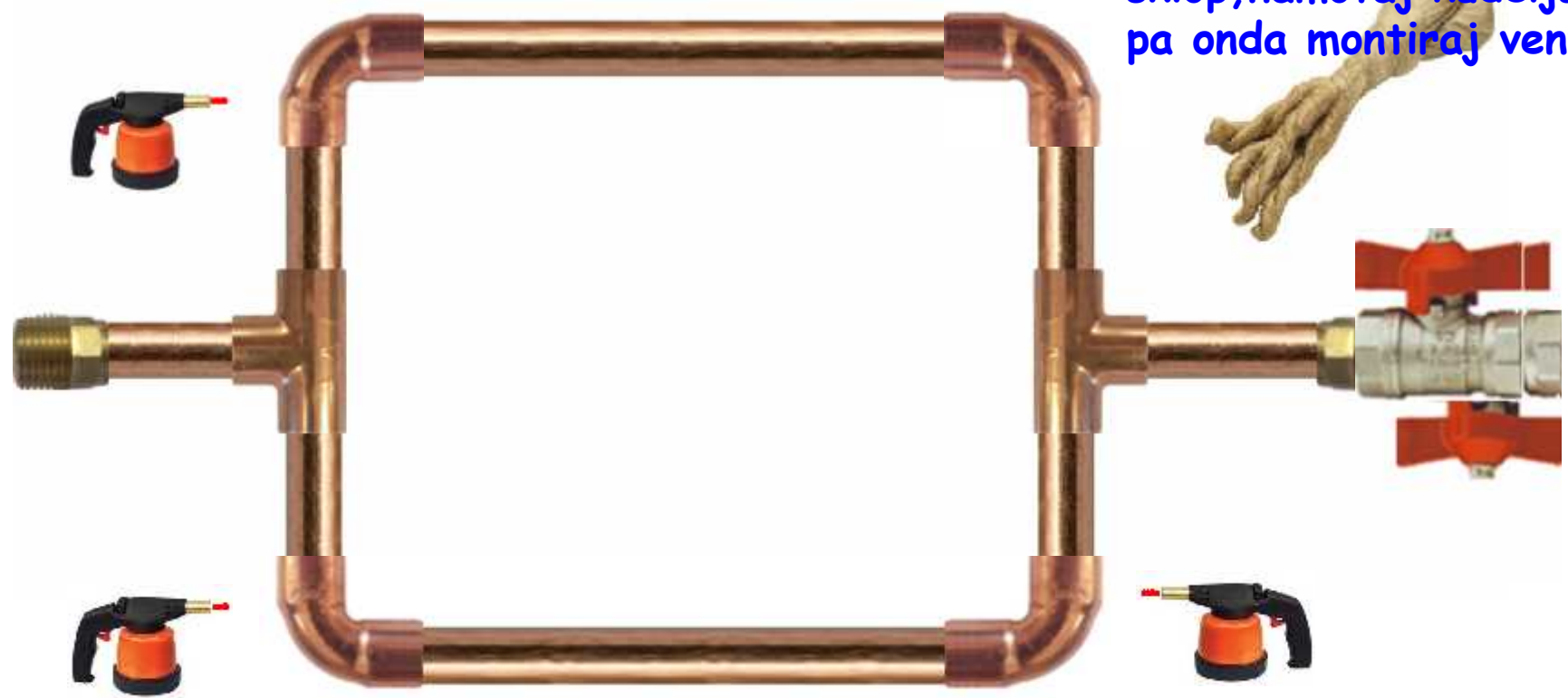
Prije sve zalemi, pa onda montiraj ventil

Sve do sad urađeno
pomo i e ti da izradiš

Pazi!

Sad zalemi, ohladi
sklop, namotaj kudelju
pa onda montiraj ventil

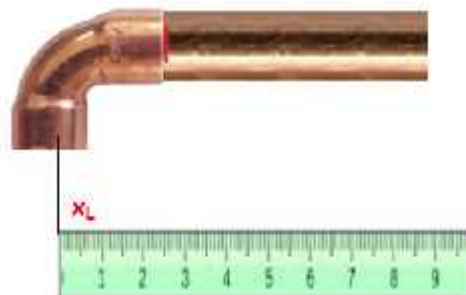

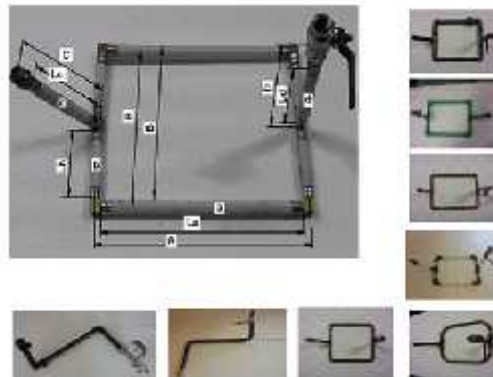
PONOVI MJERENJE I IZRADU

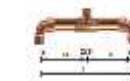
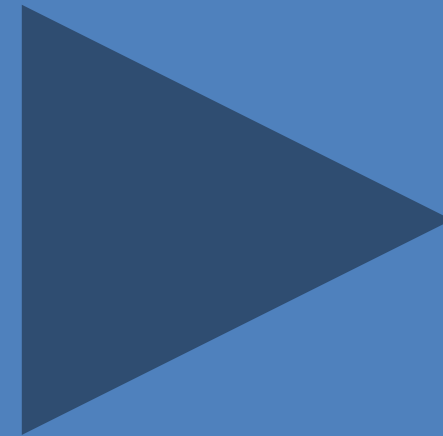
Odredite vrijednost x_L mjerenjem spojnog elementa - Cu L 15

OSTALE TEHNOLOGIJE

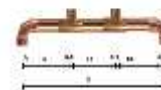
ZADATAK ZA NAPREDNE

$$x_L + 1b + 2x_T + 1b + x_L = B$$

$$2x_L + 2x_T + 21b = B$$

$$2x_L + 2x_T = B - 21b$$

$$x_L + 1b + 2x_T + 1b + 2x_T + 1b + x_L = B$$

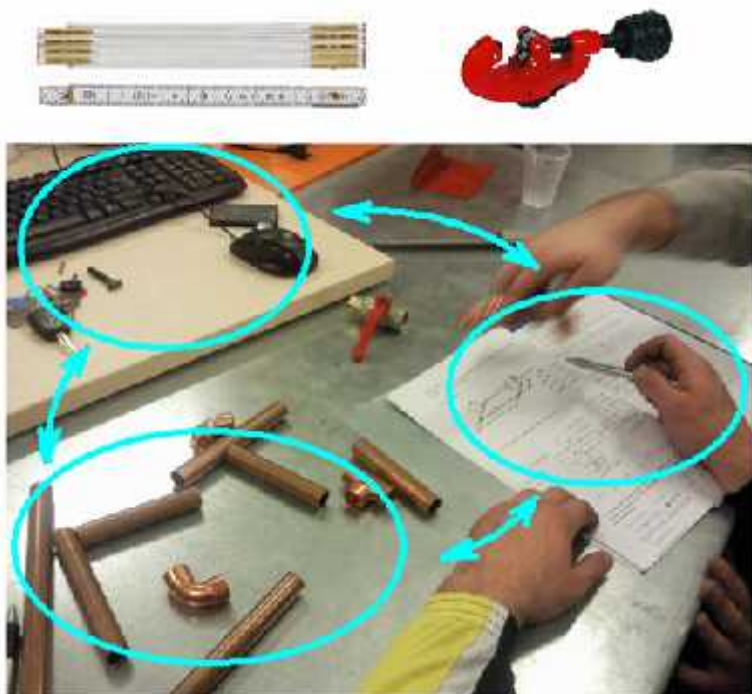
$$2x_L + 4x_T + 31b = B$$

$$2x_L + 4x_T = B - 31b$$

3. ZADATAK ZA NAPREDNE :

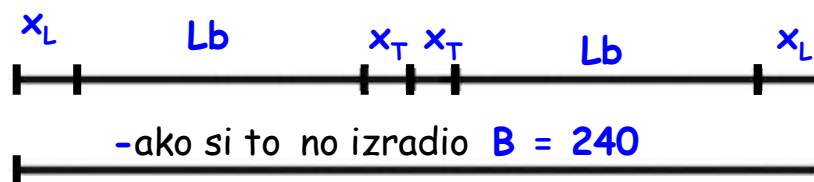
Unutar izrade instalacija tehnologijom **Cu 15x1** cijevi i spojnih elemenata metodom mekog lemljenja izradi tri cijevi iste dužine **L_b = 10 cm**. U prvom slučaju ostvari sklop s dvije cijevi u drugom slučaju sklop sa tri cijevi koji su prikazani na sljedećim skicama. Izmjeri dimenzije **B** i **E** te ispiši i riješi njihove mjerne lance kao **dvije** **jednadžbe s dvije nepoznanice** x_T i x_L .

Tu je prikazano sve što ti treba da samostalno riješiš ovaj zadatak.

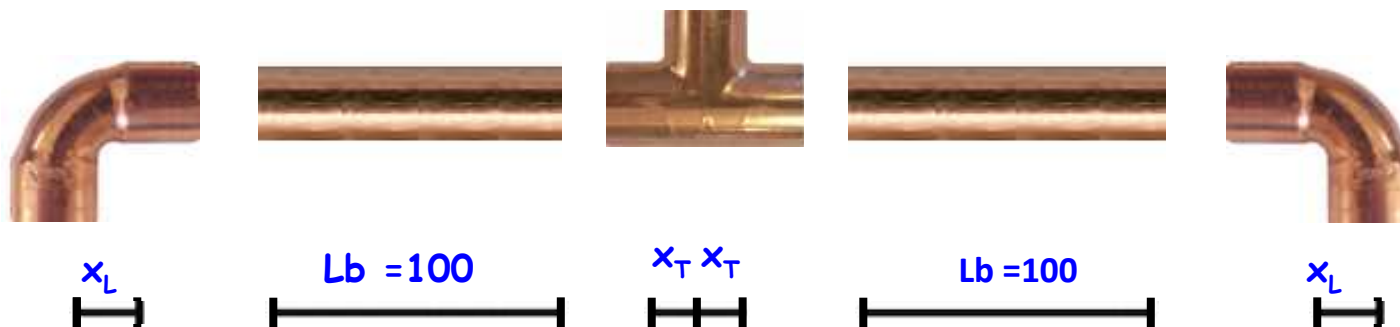
Iako i kod ove tehnike možemo mjerenjem saznati vrijednosti x_T i x_L saznaj ih probnom montažom onako kako traži zadatak.

- sklop s dvije cijevi

$x_T = ?$

$x_L = ?$

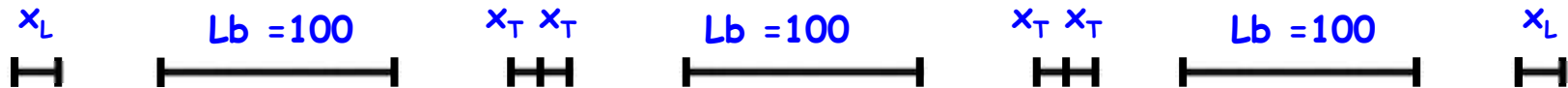

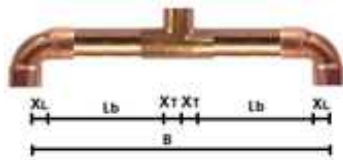
- sklop s tri cijevi

$x_T = ?$

$x_L = ?$

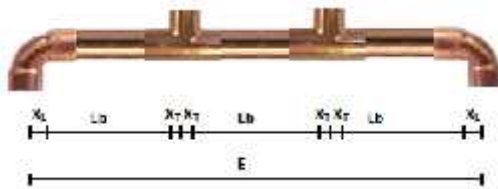

$$x_L + Lb + 2 x_T + Lb + x_L = B$$

$$2x_L + 2x_T + 2Lb = B$$

$$2x_L + 2 x_T = B - 2Lb$$

$$x_L + Lb + 2x_T + Lb + 2x_T + Lb + x_L = B$$

$$2x_L + 4x_T + 3Lb = B$$

$$2x_L + 4x_T = E - 3Lb$$

Ako si zaboravio kako se rješavaju **dvije** **jednadžbe s dvije nepoznanice** posluži se ra unalom, pronađi program www.antonija-horvatek.from.hr te samostalno obnovi gradivo.

Prije rješavanja uvrstit ćemo broj dane vrijednosti svih poznatica:

$$2x_L + 2x_T = B - 2Lb$$

$$2x_L + 4x_T = E - 3Lb$$

$$2x_L + 2x_T = 240 - 2 \cdot 100$$

$$2x_L + 4x_T = 355 - 3 \cdot 100$$

$$2x_L + 2x_T = 240 - 200$$

$$2x_L + 4x_T = 355 - 300$$

$$2x_L + 2x_T = 40 \quad / : (2)$$

$$2x_L + 4x_T = 55$$

$$x_L + x_T = 20$$

$$2x_L + 4x_T = 55$$

Riješimo metodom supstitucije:

$$\begin{aligned}x_L + x_T &= 20 \\ 2x_L + 4x_T &= 55\end{aligned}$$

$\Rightarrow$

$$x_L = 20 - x_T$$

$$x_L = 20 - 7,5$$

$$x_L = 12,5$$

$$2 \cdot (20 - x_T) + 4x_T = 55$$

$$40 - 2x_T + 4x_T = 55$$

$$-2x_T + 4x_T = 55 - 40$$

$$2x_T = 15$$

$$x_T = 7,5$$

Pokušaj samostalno riješiti dvije jednačbe metodom suprotnih koeficijenata te usporedi rezultat.

$$2x_L + 2x_T = 40$$

$$2x_L + 4x_T = 55$$

$$0 - 2x_T = -15$$

Vježbu dimenzioniranja možeš obaviti s devet različitih tehnologija obrade i montaže.

